

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 47/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry haluaa kiinnittää valiokunnan huomion siihen, että valinnanvapauden piiriin tulevien sote-palvelujen tuottajien ja asiakkaiden oikeudet ja velvollisuudet eivät tule olemaan kaikissa tapauksissa samat kuluttajansuojan suhteen, mikäli nyt käsiteltävää lakia ei eduskuntakäsittelyssä muuteta.

Kuluttajansuojalakea sovelletaan lähtökohtaisesti elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan väliseen sopimussuhteeseen. Julkisyhteisöjen järjestämät, pääosin verovaroin rahoitettavat ja ilman taloudellisia tulostavoitteita tarjottavat palvelut jäävät kuluttajansuojalain soveltamisalan ulkopuolelle.

Hallituksen esityksessä ei ole yleisiä asiakkaan suojaa koskevia säännöksiä, jotka koskisivat tasapuolisesti kaikkia valinnanvapauden piiriin tulevia palveluita. Ainoastaan asiakassetelillä ja henkilökohtaisella budjetilla hankittavat palvelut olisivat kuluttajansuojalain soveltamisen piirissä, kun niiden tuottajana on elinkeinonharjoittaja (lakiesityksen yleisperustelut s. 183 ja 192).

Nyt käsitellyssä olevat hallituksen esityksen sellaisenaan toteutettuna tarkoittaisivat sitä, että osassa sote-palveluissa (joihin kuluttajansuojalakea sovelletaan) asiakkaalla on suoja esimerkiksi harhaanjohtavaa markkinointia vastaan tai mahdollinen oikeus ansiomenestyskorvauksiin, jos lääkäri on aikataulusta myöhässä. Osassa sote-palveluissa (joihin kuluttajansuojalakea ei sovelleta) kusten sote-keskusten omissa palveluissa tätä suojaa ja näitä oikeuksia ei asiakkaalla olisi.

Mikäli kuluttajansuojaa tai sen yleisiä periaatteita ei saada kattamaan tasapuolisesti kaikkia valinnanvapauden piirissä olevia sote-palveluita, asettaa se niin palveluntuottajat kuin palveluiden käyttäjät eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, onko palvelu hankittu asiakassetelillä/henkilökohtaisella budjetilla elinkeinonharjoittajalta vai ei.

Kuluttajaliiton mielestä valinnanvapaus tarvitsee tuekseen vahvan ja laajan asiakkaan-/kuluttajansuojan, joka tulee selkeästi kirjoittaa valinnanvapaus- tai palveluntuottajalainsäädäntöön. Mikäli poliittisena tavoitteena on, että palvelun käyttäjän oikeusturva on valinnanvapauden piirissä olevissa palveluissa aina sama, tulee laissa esimerkiksi mainita ne kuluttajansuojan periaatteet, joita sovelletaan kyseisiin palveluihin palvelun hankintatavasta riippumatta.

Tällä hetkellä kuluttajansuojalakea sovelletaan muun muassa palvelusetelillä hankittuihin terveyspalveluihin. Julkiset palvelut ovat kuluttajansuojan ulkopuo-

lolla. Terveyspalveluiden käyttäjien oikeusturva tällä hetkellä siis vaihtelee. Mikäli tämä nykytilanne halutaan säilyttää eikä palvelun tuottajien ja näiden asiakkaita haluta valinnanvapauden piirissä olevissa palveluissa aina samalle viivalle kuluttajansuojan suhteen, on tärkeää, että poliittinen päätös tämän suhteen on tietoinen ja harkittu.

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
Juha Beurling
Pääsihteeri